

העביר והעזק

יו"ל ע"י מוסדות קוסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

בס"ד • פרשת קרח תשפ"ב

גליון מס' 66 • שנה ב'

דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

שיש עוד קדושים כמוהם כי כל העדה כולם קדושים וכו', והנה בין עדת החולקים היו גם צדיקים אבל קריאי מועד דייקא, בחינת מועדים, וחלקו על משה ואהרן כי לא הבינו שהם בחינת שבת שהיא קביעא וקיימא. ובזה יש לפרש מ"ש להלן בקר ויודע ד' וכו' ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו, פירוש אז יהיה הבירור מי הוא הקדוש אשר יבחר בו ד' בחינת קביעא וקיימא.

ויקח קרח וגו'. ברש"י טלית שכולה תכלת חייבת בציצית או פטורה וכו'. נשאלתי הרי לא בחכמה שאל כי טלית שכולה תכלת בלא"ה פטולה שהרי חסרה חוט לבן, וראיתי בפ' עץ יוסף למדרש [במ"ר פ"ח ב'] שכתב דס"ל לקרח שהיה די להטיל בטלית כזו ד' חוטין לבן אך פטורה מתכלת.

ויקח קרח וגו'. ברש"י והלבישן טליתות שכולן תכלת באו ועמדו לפני משה אמרו לו טלית שכולה של תכלת חייבת בציצית או פטורה אמר להם חייבת התחילו לשחק עליו אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פטורה זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה. צ"ב קרח שפיקח היה למה נזקק להלביש למאיתיים וחמישים איש טליתות של תכלת שמחירן רב בשביל אותו קל וחומר מחוט אחד של תכלת וכו', די היה לו בטלית אחת של תכלת ויתר הטליתות אין בהן כל תועלת.

וי"ל עפ"י מה שהביא בספר קהלת יעקב (לרבי יעקב יוסף מקניצק ובראשו הסכמת הגאון הגדול מהרש"ם מברעזאן זצ"ל) כתב וז"ל, אציגה נא מה ששמעתי בשם איש קדוש מגדולי תלמידי הבעש"ט זצ"ל כי אם אמנם חטא האדם נרשם במצחו והכרת פניו ענתה בו, בכל זאת אם מתעטף בציצית הטלית יפרוש כנפיו ולא ניכר שום רושם של חטא, ובזה פירש מ"ש בספרי ורש"י פ' דברים [א ג] עה"פ ויודעים לשבטיכם שאמר משה רבינו אם בא לפני מעוטף בטליתו איני יודע מי הוא וכו' ואם הגון הוא ודפח"ח. גם ראיתי עוד שהביאו פ"י זה בשם רבינו ר' זוסיא מאניפאלי זיע"א. ולפי זה מובן כי קרח טען בפני משה כי כל העדה כולם קדושים, והיאך יתכן הדבר אטו כולם קדושים היו, לפיכך הלבישן כולם והתעטפו בטליתות ואז לא ניכר עליהם שום רושם של חטא ושפיר קצווה כולם קדושים

המעט מכם כי הבריל אלהי ישראל אתכם וכו' לעבר את עבדת משכן ה' ולעמוד לפני העדה לשרתם וכו' ובקשתם גם כהונה. לכאורה עפ"י פשוטו הוה ליה לומר המעט לכם כי הבדיל מהו המעט מכם, י"ל הכונה עפימ"ש בגמ' [הוריות י.] נתן דעתו להושיבם בראש כשעלה שלח להם ולא באו חזר ושלח ובאו אמר להם כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם עבדות אני נותן לכם שנאמר [מ"א יב ז] וידברו אליו לאמר אם היום תהיה עבד לעם הזה, כי עבודת הקודש היא עבדות, ואיתא בספר אמרי אמת פ' במדבר [תרס"ו] ומי שהוא קרוב לה"ת יש יותר שפלות, וז"ש [ברכות לד:] המלך כיון שכרע אינו זוקף, וכתב כי אתם המעט [דברים ז] ומשה רבינו שהיה למעלה מכל ישראל היה לו שפלות ביותר ע"כ. וזה שאמר להם המעט מכם הרי ניתן לכם עבודת המקדש וקרבת אלקים כדי שתהיו מועטים בעיניכם ואתם מבקשים כהונה והתנשאות.

העיני האנשים ההם תנקר וגו'. מה ענין העינים לכאן, י"ל עיני משמעו מצב וענין כטעם עין הארץ וכמו"ש [ש"ב טז יב] אולי יראה ה' בעיני, פ"י רד"ק בעיני כמו בעיני שאני בו וכן בדברי רז"ל מעין כל ברכה וברכה כמו מעין ע"כ. וז"ש לא תוכל לנקר את מצב וענין האנשים ההם ממצבם ועינים.

ויקח קרח וגו'. איתא בזה"ק [ח"ג קע"ו ע"א] שקרח חלק על השלום, ומאי הוא, שבת דאיהו שלמא דעלאי ותתאי. וצריך ביאור מה ענינו לשבת. וי"ל הנה להלן כתיב ויקומו לפני משה וכו' קריאי מועד אנשי שם, אמרו בגמ' [סנהדרין ק.] קריאי מועד שהיו יודעים לעבר שנים ולקבוע חדשים, והנה נודע ההבדל בין שבת למועדים, שבת קביעא וקיימא דקוב"ה מקדש ליה, משא"כ מועדים ישראל מקדשי להו כמבואר בגמ' [פסחים קיז:] דלכן בשבת אומרים מקדש השבת, ובמועדים אומרים מקדש ישראל והזמנים, פ"י ישראל דקדשינהו לזמנים, דישאל הוא דקבעי ליה דקמעברי ירחי וקבעי לשני. בחינה זו יש גם בראשי הדור, יש מנהיג שהעם בחר בו מחמת מעלותיו הגדולות וזהו בחינת מועד, ישראל מקדשי להו, ויש מנהיג צדיק שמן שמיא מקדשין אותו ויהבו ליה כח הנהגת הדור וזהו בחינת שבת קביעא וקיימא. משה רבינו ואהרן הכהן היו בחירי ד' ונתקדשו למלכות ולכהונה גדולה עפ"י ד' ולא מוכח בחירת העם, קרח ועדתו לא ירדו להבדיל זה וע"ז היו חולקים בטענה

ויקח קרח וגו'. מה לקח, י"ל בפשיטות הוא ועדתו היו סבורים שיש בכחו של אדם עשיר ויחסן ליקח גדולה וכבוד לעצמו והראיה ממה שפירש"י עה"פ ומדוע תתנשאו וכו' אם לקחת אתה מלכות לא היה לך לברר לאחיך כהונה, מה זאת 'לקחת' וכי משה רבינו לקח לעצמו את השררה הלא ה' שלחו, אך הם לא האמינו בזה וסברו שלקח מכה יחוסו במצרים ובמדין וכיו"ב לפיכך סברו לקחת גם הם ברב עשרם וביחוס בני ראובן ולוי גדולה לעצמם, אבל היא לא תצלח.

ויקח קרח וגו'. ברש"י והלבישן טליתות שכולן תכלת באו ועמדו לפני משה אמרו לו טלית שכולה של תכלת חייבת בציצית או פטורה אמר להם חייבת התחילו לשחק עליו אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פטורה זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה. דבר תימה הוא מה ראה להלבישן טליתות של תכלת הלא קושיא זו היה יכול לשאול בלא להלבישן בטליתות של תכלת שערך רב ביותר, ועוד מה זאת הלבישן וכי קטנים או שוטים היו שזקוקים לגדול שילבישן, ועוד הרי כקושיא הזאת יש רבים בתוה"ק ונתפרשו בתושבע"פ ומה ראו להטפל למצות תכלת דייקא. וי"ל כל זה היה דבר ערומה ותחבולה, קרח רצה להראות את רב עשרו כידוע שכך דרכם של מתנגדי המלוכה להסית את העם ע"י הבטחת הרחבה ועושר, ולכן קנה סך עצום של תכלת בהון עתק והלביש את העניים בטליתות יקר וכבוד כאומר ראו מה מובטח לכם אצלי כלום חסר מבית המולך, ובערמתו מצא אמתלא בבואו לפני משה ואהרן כביכול בשאלה בהלכתא דתכלת, אבל לעולם לא זו היתה תכלית הדבר אלא להמריד את העם, והשאלה היתה העמדת פנים בלבד.

כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' וגו'. פירש"י כולם שמעו דברים בסיני מפני הגבורה וכו' לא אתם לבדכם שמעתם בסיני אנכי ה' א"י. צ"ב מאי טענה היא זו טענו בחיטים והודה לו בשעורים, וכי מי מכחיש זאת ששמעו דברים בסיני, ומה בכך ששמעו א"כ לדבריהם יהיו כל ישראל מלכים, וי"ל בפשיטות כך כונתם, אילו לא שמעו כל ישראל דברים בסיני הייתם יכולים לומר שהקב"ה דיבר אליכם ביחידות ומינה אתכם למלך וכהן ואנחנו לא שמענו, אבל מאחר שכולם שמעו ולא אתם לבדכם שמעתם דבר ה' בסיני הלא אין זה אלא שבדייתם כן מלבדם.

רב לכם כי כל העדה כלם קדושים. מ"ש רב לכם לכאורה מיותר, דהיה לו לכתוב ויאמרו אליהם כל העדה כולם קדושים ומדוע תתנשאו וכו', וי"ל כונת עדת קרח באו בטענה שכל גדולתם של משה ואהרן אינה מכח מעלתם בעצמם, אלא מאחר שהם מנהיגי ישראל עם קדושים נשפע להם קדושה עליונה מן השמים בזכות הציבור, וז"ש רב לכם, היינו משה שזכיתם לרב שפע דקדושה, אינו משלכם אלא בזכות העדה כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' וא"כ מדוע תתנשאו.

וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בקר וידע יהוה את אשר לו וגו'. למה המתין עד בוקר ולא הוכיח להם מיד באותו לילה, רש"י פ' עתה עת שכרות הוא לנו ולא נכון להראות לפנינו וכו'. ונ"ל להוסיף עוד עפ"י מ"ש בכמה ספרים מ"ש בגמ' [ברכות ו:] לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה שנאמר ויהי בעלות המנחה ויגש אליה הנביא ויאמר וגו' עניי ה' עניי עניי שתרד אש מן השמים ועניי שלא יאמרו מעשה כשפים הם. פירש רבינו המלבי"ם [פ' וארא תו"א א'] וז"ל ונראה עפ"י מ"ש בזה"ק דאין כשפים שולטים רק מחצות היום עד חצות הלילה, אבל מחצות הלילה עד חצות היום אין כשפים שולטים, וממ"ש ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו אין להוכיח שיהיה אדם זהיר בתפלת המנחה ש"ל שזה היה במקרה שעד זמן המנחה התעסקו נביאי הבעל בקרבנם ולעת המנחה נגש אליהו, ע"ז מכיא שאליהו אמר עניי שלא יאמרו מעשה כשפים הם וכיון שהתיירא שיחשדוהו בכשפים הוה ליה להקדים מעשהו קודם זמן המנחה שאז א"א לעשות כשפים ולא יוכלו לחשדו בכשפים, ומזה מבואר שכונן מעשהו בעלות המנחה משום שאז הוא עת רצון וכו' ע"כ. ולפ"י יש לפרש גם כן אילו היה נעשה המופת דפתחת הארץ בלילה היו הרשעים מקנטרים מעשה כשפים הוא זה ולא מאת ה' יצא הדבר ח"ו, לפיכך דחה עד הבוקר שלא יאמרו מעשה כשפים דבבקר לא שלטי כשפים.

רב לכם בני לוי. וברש"י וקרח שפיקח היה מה ראה לשטות זו, איה כאן השטות, י"ל דאיתא בזה"ק בפרשתן [קע"ז ע"א] ויקח קרח מאי ויקח נסיב עיטא בישא לגרמיה כל דדרף בתר דלאו דיליה איהו עריק מקמיה ולא עוד אלא מה דאית ביה אתאבדו מניה קרח רדיף בתר דלאו דיליה דידיה אביד ואחרא לא רווח, פירוש הרודף להשיג את שאינו שלו מאבד גם את שלו, והנה אמרו בגמ' [חגיגה ד.] אי זהו שוטה זה המאבד כל מה שנותנים לו, הרי לך שטות.

רב לכם בני לוי. וברש"י וקרח שפיקח היה מה ראה לשטות זו, פירש בספר מנחם ציון וז"ל, אין אנו יודעין האיר ראינו וחקמנו ואחמנו אשר סתם לנו התנא בלשון סתם וקרח שפיקח היה, אמנם ראינו גודל חכמתו ומדריגתו הנפלאה בזה הפסוק [להלן טז יט] ויקהל עליהם קרח את כל העדה אל פתח אוהל מועד, שלכאורה הוא פלא כי משה רבינו ע"ה כשהיה רוצה לאסוף העדה היה צריך לתקיעת החצוצרות, והוא הקהיל אותם כל כך בנקל, אלא שיש לפרש שרצונו לומר שהיה יכול לאסוף כל השכליות ולקשרם בקשרו שלים ביחודא חדא אל האחדות הנפלא, וזהו מדריגה גדולה ופקחות גדול וכו' עיי"ש. ויש לצרף לזה מ"ש מרן האמרי אמת וצ"ל [תרס"ה] קרח היה אדם גדול דכתיב ויקהל עליהם קרח את כל העדה פתח אהל מועד, שהיה מועט מחזיק את המרובה כמו שהיה אצל משה רבינו ע"ה ואת כל העדה הקהל [ויקרא ח ג ברש"י] וכן ויקהילו משה ואהרן את הקהל [במדבר כ ב ברש"י].

ולעמוד לפני העדה לשררתם. פירש"י לשיר על הדוכן. מעודי הוקשה לי היאך עמדו הלויים בשירים על הדוכן, כי הדוכן היה ג' מעלות מן עזרת ישראל עולה אל העזרה ממזרח למערב, ועליו ג' שורות כהנים, האם פניהם היו אל העם העומדים במזרח במקום דריסת רגלי ישראל ואז אחוריהם אל המזבח, ואינו דרך כבוד, או נימא איפכא שפניהם למערב אל המזבח ואחוריהם אל העם, גם זה תמוה כי אז היו נראים לא המזבח רק השורה העליונה ואילו ב' שורות תחתונות הנמוכות מוסתרות ואינם רואים את המזבח, גם אם נאמר שהיה דוכן מיוחד לשירה מול המזבח כשיטת רש"י יומא טז. [ד"ה ר']

אליעזר היא] לדעת ס' שלטי הגבורים לר' אברהם הרופא, נמצא שאחוריהם אל העם ולא נראו להם כלי השירה, ולא מצאתי פשר דבר מוסכם במפרשים, אכן כאן כתיב ולעמוד לפני העדה משמע לכאורה שעמדו הלויים בשירה פניהם אל מול העם ולא אל מול המזבח, ועדיין צריך תלמוד. (אבל בברכת כהנים בירכו הכהנים על מעלות האולם ופניהם כלפי העם כדאמרין בגמ' [סוטה מ.] לעולם תהא אימת ציבור עליך שהרי כהנים פניהם כלפי העם ואחוריהם כלפי שכניה ומבואר ברמב"ם הל' נשיאת כפים פ"ד).

ובקשתם גם כהונה. מהו אמרו ובקשתם גם כהונה, לא מציינו בתורה שבקשו כהונה, רק נשיאות כפירש"י [ד"ה ודחן ואביהם], וי"ל עפ"י המבואר בזה"ר ובדברי האר"ז"ל דקרח רצה להגדיל מעלת הלויים על הכהנים היינו שהלויים בחינת שמאלא יהיו עיקר והכהנים בחינת ימין טפלים להם, וז"ש ובקשתם 'גם כהונה' כלומר חפצכם הוא שהכהונה תהיה אך בבחי' גם וטפל לכהונה.

העיני האנשים הרם תנקר לא נעלה. מה ענין עינים לכאן, י"ל עפ"י מה שהבאתי לעיל פ' שלח עה"פ אשר עין בעין וכו', מ"ש בספ"ה ק בשם רבינו ר' אלימלך כי האדם צריך שיהיה לו שתי עינים עין אחת להסתכל ולהתבונן בגדלות הש"ת והעין השנייה לראות בשפלות עצמו, ומי שהוא סומא באחת מעיניו היינו שאף שיש לו עין אחת להסתכל בגדלות הש"ת אבל אין לו העין השנייה להסתכל בשפלות עצמו אינו במצות הראיה כלומר אינו זוכה לראיית השכינה, וז"ש רש"י וקורח שפיקח היה מה ראה לשטות זו, עינו הוטתה, פ' שהיה בבחי' עין אחת ולא ראה שפלות עצמו ע"כ. וזה שאמרו כאן העיני האנשים תנקר כלומר וכי רוצה אתה לנקר ולהפוך בחינת העינים שלנו, לא נעלה. ויש להוסיף עוד, עפ"י מ"ש בספר ראשית חכמה שער הקדושה [פ"ה י"ז] כי בהסתכל אדם בפני רבו מצוה היא ותיקון לעינים, כי ע"י ההסתכלות ההוא מקנה בנפשו הארת הנשמה הטהורה המתראה בפניו ע"כ. והנה משה רבינו שלח לקרוא להם כמו"ש וישלח משה לקרוא וכו' ועל זה השיבו באמנם העיני האנשים האלה תנקר וכי מבקש אתה לתקן את עינינו על ידי ראיית פניך, לא נעלה.

ויהר למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם וגו'. תמוה משה רעיא מהימנא אורבן של ישראל מעולם היה סניגור להם, וכאן לא מחל על כבודו וקטרג בחיי אף. י"ל עפ"י מ"ש בספר כתר שם טוב פ' וישב וז"ל שמעתי מהצדיק ר' נחום זלה"ה בשם הצדיק הבעל שם טוב זלה"ה פירוש הכתוב גם ענוש לצדיק לא טוב [משלי יז כו], דרשע השונא לצדיק ומרע לו אי אפשר שהש"ת ינקום מהרשע כל עוד שהצדיק אינו מוחל לו, רק כשהצדיק מוחל לו ואינו חפץ בנקמת הרשע אז נוקם השם יתברך מהרשע, וזהו גם ענוש ר"ל אימת הוא העונש להרשע, לצדיק לא טוב כשאינו טוב בעיני הצדיק שניקום השם יתברך מהרשע אז הוא הנקמה ע"כ. ולפ"י יש לומר דמשה רבינו לא רצה להחול להם כי כל זמן שאינו מוחל לא ינקום בהם ה"ת, כך היתה כונתו הטובה אבל לא הועיל כי הקב"ה לא מחל על כבודו. ובענין זה אוסיף ליישב מילתא דתמימה, ידוע שהרה"ק מוה"ר"א מבעלזא צוק"ל היה לפעמים בשעה שביקש להמנע מהטריחו בקבלת פתקאות או שלא להדחק סביבו וכיו"ב בלא הועיל היה קורא בפה קדשו "איך בין נישט מוחל איך בין נישט מוחל" ותמוה על צדיק עתק אורבן של ישראל שמסרב למחול, ולהל"ל מיושב כי חכמה נפלאה יש כאן, שכן כל זמן שהוא אינו מוחל לא יחול עונש ח"ו על בני ישראל.

ויש להסמיק לזה מ"ש בספר ליקוטי יהודה עה"פ בפ' בהעלותך [אי"ן] ויהר אף ה' מאד ובעיני משה רע, מרן הבית ישראל וצ"ל אמר הנה לאחר חטא העגל כתיב [שמות לג ז] ומשה יקח את האהל ונסה לו מחוץ למתנה, וא"י בגמ' [ברכות סג:] אמר לו הקב"ה למשה עכשיו יאמרו הרב בכעס ותלמיד בכעס ישראל מה תהא עליהם וכו' עיי"ש, ואמר ואז"ל וי"א זאת בשם השפת אמת ז"ל שגם משה רבינו ע"ה ידע מזה שלא יתכן ששניהם יהיו בכעס וכאשר נטה אהלו מחוץ למחנה היתה כונתו שהוא יהיה בכעס ועי"ז הש"ת יהיה ברחמים.

ויהר למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם וגו'. פירש"י המדרש [תנחומא] אומר יודע אני שיש להם חלק בתמידי צבור אף חלקם לא יקובל לפניך לרצון תניחנו האש ולא תאכלנו. ובמדרש [במ"ר פ"ה י'] איתא היה צריך למקרא לומר אל תפן אל עבודתם, מהו אל מנחתם, כך אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע יודע אני שיש לאלו חלק באותה מנחה שהקריבו שנאמר מלבד עולת התמיד ומנחתה, והיתה של כל ישראל קריבה, הואיל ופירשו אלו מבניך אל תסתכל בחלקם תניחנו האש ואל תאכלנה. וצ"ב למה הקפיד שלא תקובל מנחתם ד"קא מה ענין חשיבות המנחה, וי"ל הנה בגמ' [ברכות יז:] אמר עולא כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו, אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן כאילו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים ע"כ.

ויש לעיין מה ענין ק"ש ותפילין אצל עולה ומנחה, ועוד במאי פליגי דעולא חשיב זאת לעדות שקר ור' חייא לעולה בלא מנחה, וי"ל הנה פירש"י שם כאילו הקריב עולה בלא מנחה שחייבו הכתוב להקריב עמה שנאמר [במדבר כה ה] ועשירית האיפה וגו', אף הקורא ואינו מקיים אינו גומר את המצוה, וכן כתבו תר"י בברכות שם ד"ה כל הקורא וכו', ור' יוחנן ס"ל שאפילו המצוה עצמה אינה נעשית שלימה כיון שלא קיבל עליו עומ"ש דהוה ליה כמי שמקריב תודה בלא מנחה, והובא גם במעדני יו"ט שם ס' י' סק"י.

וביאור הדברים י"ל הנה עדת קרח דיברו בפניהם כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ד', אבל היה זה רק דיבור בעלמא משא"כ במעשיהם מרדו בד' ובמשיחו ושוא דיבר פיהם, וכן הוא הדבר דק"ש הוא בחי' מלולא אבל תפילין הוא עובדא, ומלולא בלא עובדא הוי עדות שקר כדאיתא בזה"ק [ח"ג ק"כ ע"ב] ודאי עובדא ומלולא תליא צלותא ואי פגים עובדא, מלולא לא אשכח אתר דשריא ביה ולאו איהו צלותא, ואתפגים ההוא בר נש לעילא ותתא וכו' עיי"ש. וזה שאמר עולא כאילו מעיד עדות שקר, ופירש"י לישנא מעליא (פירשו דהוא כינוי לקב"ה), לדרכנו י"ל הכונה רק לשון מעליא דיבר גבוהה בפיו ק"ש אבל מעשיו לא כן היו, ועל זה הוסיף ר' חייא ואמר דהוי כקרבן עולה בלא מנחה דזה לא הוי דבר שלם כמו"ש רבינו יונה שאפילו המצוה עצמה אינה נעשית שלימה ולא פליגי, וכן הכא לא ירצה חלקם במנחה וממילא לא יחשב גם קרבנם בשלימות (אעפ"י שהמנחה אינה מעכבת את הקרבן כדקיי"ל בגמ' [מנחות מד:] ובמרב"ם הל' מעשה"ק פ"ב ה"ב), ועי' מנ"ח [מצוה רצ"ט אות ה'] נראה פשוט בכל קרבן ציבור אם לא היה להם מנחת נסכים וכו' דאין הסולת מעכב ע"כ, משא"כ אם היה מבקש שיפסל חלקם בקרבן לבד לא יועיל כי עדיין מנחתם יירצה.

ויהר למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם וגו'. פירש"י המדרש אומר יודע אני שיש להם חלק בתמידי צבור אף חלקם לא יקובל לפניך לרצון תניחנו האש ולא תאכלנו. מאי קאמר יודע אני, מה ידע הוא שלא ידעו אחרים. י"ל הנה קרבן התמיד ומנחתו בא משקלי ישראל והנה בן בוכרי ס"ל במתני' שקלים [פ"א ד'] דכהנים פטורים ממחצית השקל, וכתבו רש"י ותוס' [מנחות כא:] וערכין ד. עי' ברע"ב ותו"ט שם דלבן בוכרי גמ' הלויים פטורין עיי"ש. וא"כ לכאורה אין ללויים חלק בקרבן תמיד והמנחה, ע"כ הוסיף משה ואמר אבל אנכי היודע שאע"פ שמן הדין נפטרו אבל למעשה נתנו גם הם שקליהם וא"כ יש להם חלק באותה מנחה ולכן אל תפן אל מנחתם.

לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעותי את אחד מהם. פירש"י לא חמורו של אחד מהם נטלתי אפילו כשהלכתי ממדין למצרים והרכבתי את אשתי ואת בני על החמור והיה לי ליטול אותו החמור משלהם לא נטלתי אלא משלי. לפי זה תמוה שאמר חמור אחד מהם, הם לא היו חמורים, הול"ל לא חמור אחד נשאתי מהם. י"ל בדרך צחות, משה מתאונן על שאין העם מכירים לו טובה, לא חמור אחד מהם פ"י אנשים פשוטים כחמורים [וכדעניא בת"כ מן הבהמה אלו ב"א הדומים לבהמה], ואני נשאתי לא אחד כזה והגבהתי אותם, וכן איפכא לא הרעותי וקלקלתי אף אחד מהם וראה מה המה משיבים לי.

בענין לימוד דבר שבקדושה בעשרה מעדת קרח מרבתינו בעל בני יששכר וצוק"ל

הלא תראה שכל עניני דבר שבקדושה נלמד [ברכות כא ע"ב] ממרגלים ועדת קרח בג"ש דתוך תוך ועדה עדה, ויש תחת ידי בזה דרוש עמוק שים ידי עיניך עליו הלא הוא בספרנו אגרא דכלה. (אגרא דפרקא אות לג)

עמ"ש מנין לעדה שהיא עשרה וכו'. זה דרכינו כל היום בתורתנו הקדושה דשלא במקרה הוא מה שנלמד בתורתנו דבר איזה הלכה ממקום זה ולא ממקום אחר כי א"ל לומר בתורתנו שהוא כביכול חכמות של יוצר בראשית שבאו הלימודים במקרה ח"ו וצריכין לתת טעם כפי אשר חנן הי"ת לכ"א מבני"י בינה דעת והשכל, והנראה דהנה האשה התקועית אמרה אל דוד בעת אשר בקשה ממנו להשיב את נדחו היינו אבשלום אמרה לו ולא ישא אלקים נפש וחשב מחשבות בלתי ידח ממנו נדח, והדברים אין להם ביאור, אך הוא לדעתו שאמרו לו שגם מלך מלכי המלכים הגם שלא ישא עון נפש וכו' א"ל מחוייב לקבל ענשו עכ"ל הוא חושב מחשבות בלתי ידח ממנו נדח ונשמת ישראל א"ל שתאבד לעולמי עד דהרי הם כביכול חלק אלוך ויפח באפיו וכו', וקשה ע"ז מאותן שאמרו עליהן חז"ל אין להם חלק לעוה"ב, והנה לכולם מצאו תקנה וסמך מפסוקי התורה אך למרגלים הוא אליבא דכו"ע אין להם חלק לעוה"ב, הנה החושב מחשבות לבד ידח ממנו נדח והוא בתורה שהיא מחשבתו וחכמתו של יוצר בראשית, באת לנו הלימוד לדבר שבקדושה שהיה בעשרה נלמד מעדת מרגלים ונקדשתי בתוך בני ישראל אתיא תוך תוך ואתיא עדה עדה, א"כ זכות גדול הוא להם, והגם שמצד עונם נתחייבו שלא יהיה להם חלק לעוה"ב, הנה מצד שלמדו ישראל על ידם הלכות קדושת השם יתעלה מעליה לעליה ויקדשו שמו הגדול ית' ברבים. (חידושי בני יששכר סנהדרין ב.)

ויקה קרח. אמרו רז"ל מנין לדבר שבקדושה שלא יהיה בפחות מ'י, אתיא תוך תוך, אתיא עדה עדה, כתיב בקדושה ונקדשתי בתוך בני ישראל [ויקרא כב לב] וכתיב בעדת קרח הבדלו מתוך העדה הזאת, וכתיב במרגלים עד מתי לעדה הרעה הזאת [במדבר יד כז] יצאו יהושע וכלב [ברכות כא ע"ב סנהדרין ב.]. שמעתי סתם מכבוד אדמו"ר הרב מהרמ"מ צוק"ל ראה עד היכן הדברים מגיעים עד שכל הדברים שבקדושה שבישראל נשמעים ממרגלים ומעדת קרח, המ"י. והוא לדעתי גדול השבח שעולה מן הגיהנם יותר כו', והבן. וזהו תוכל להתבונן מה שאמרו רז"ל [סנהדרין קט ע"ב] ויקח קרח, לקח מקח רע לעצמו דייקא, מה שאין כן לישראל זכה שנתקדש שם שמים ע"י מה שאמרו כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם הו"ה, הנה תראה שאמרו תוך ועדה והוא קדושתם. וזהו שענין הטענתו, ראה שמוכן לדבר גדול שעל ידו יתגלה ענין קדושת הש"י בעשרה מישראל. ותעמיק בזה עוד ויקח קרח, מהו ויקח קרח. ראה שמוכן לקדושת הש"י בעשרה, על כן לקח עמו זכות עשרה מישראל, קרח יצא קחת לוי דתן אבירם אליבא און פלת ראובן. (אגרא דכלה)

בזוה"ק וכן במדרשי רז"ל הפליגו במעלת קרח שהיה מופלג מאוד בחכמה, רק שלפי שעה טעה בחטא דק, ואמרו הארז"ל שלעתיד לבא יתעלה קרח למעלה, צדי"ק כתמ"ר יפ"ר ח"ת קרח. תתבונן בזה שכל מה שתראה בתורה מחטאי דור דעה אל תתמה על החפץ האין דור קדוש כזה שנעשו להם נסים ונפלאות עין בעין והמה ראו את מעשי י"י ועמדו רגליהם על הר סיני, האין יוכלו עשות חטאים כאלה, אבל תדע שכל חטאתם היה דקה מן הדקה, רק לגדול מעלתם נקרא ענין הטעות הדק לחטא גדול. ושמעתי מאת כבוד אדמו"ר הרב הקדוש מה"ר מנחם מענדל צוק"ל שאמרו

זה בערכאות של גוים בשגם שהם יודעים בעצמם שכל ההולך בערכאות של עכו"ם מחלל את השם וגם זו בלבד שאינו רוצין לקיים הד"ת אין חילוק בין אדם מחלל שבת או שאינו מניח תפילין או אוכל טריפות ובין המסרב על הדין תורה וגזול חבירו ואעפ"כ נדמה להם שהם אנשים כשרים והיינו מחמת שאומרים שהב"ד לא פסקו כהוגן במה שחייב אותם, וע"כ סוברים שלבבם שלם עם ה' ועם תורתו רק שחולקין על הב"ד, ובאמת הוא שקר מפורסם כי ה' נצב בעדת כו' ואם היה לבבם שלם עם ה' היו מצדיקין את הב"ד והיו רואים חוב לעצמם, אך השקר הזה נמשך מגדול לבבם וגדלות רוחם שאינם רואים חוב לעצמם וע"כ מהרסים את הב"ד ונותנין יד לפושעים.

ויקה קרח. בילקוט הראובני בשם הזהר, נסיב מנא בישא לגרמיה (בוהר שלפנינו לא נמצא הגירסא הלזו ואפשר שהיה טעות סופר בזהר שלפנינו רק לפי גרסתו אפרש), הכוונה מנא הוא כלי, וכבר ידעת כלי מחזיק ברכה הוא השלום [עוקצין פ"ג י"ב] ועל כן הוא טוב, וכבר ידעת כי שלום טו"ב בחד דרגא סלקי. והנה אהרן היה רודף שלום [אבות פ"א י"ב] והיה על ידי זה כלי מחזיק ברכה לברך את ישראל בשלום. והנה בהיפך מי שמחזיק במחלוקת הוא היפך השלום אין לו כלי המחזיק, ואפילו אם יסגל כל טוב כיון שאין לו כלי המחזיק לא יאשר ח"ו מאומה, כאשר תראה כלי מנוקב אפילו אם יתן לתוכו כל טוב יאבד הכל ולא יאשר רק הכלי מנוקב חסר וריק, וזה שתראה בענין קרח שכל עושרו ג"כ נאבד. וז"ש רז"ל שלקח מקח רע, הוא היפך הטוב שהוא השלום. וז"ש תורה ויקח קרח, ולא פי' מה, להורות שלקח דבר שאינו מחזיק כלל, כי אינו כלי להחזיק. וז"ש (לפי גרסתו) נסיב מנא בישא לגרמיה, היינו שלא נשאר רק המנא בישא, היינו הכלי רע המנוקב שאינו מחזיק, הגם שכפי הנראה אמר דברים מורים קדושה וברכה באמרו כי כל העדה כולם קדושים וכו' קהל יי', לא החזיק הכלי ונאבד הכל, עד לעתיד ב"ב שיבוא אליהו לעשות שלום בעולם [עדות פ"ח ז'] אז צדי"ק כתמ"ר יפ"ר ח"ת קרח"ח (אגרא דכלה)

ורתן ואבירים. פירש"י חזונו עם קרח אוי לרשע אוי לשכנו. וי"ל ללמדך שנסיון העושר ונסיון העוני שניהם שוים בענין זה להחזיק פנים נגד הצדיק והמנהיג, כי קרח הי' עשיר מופלג ואילו דתן ואבירים היו עניים כמ"ש בפ' שמוות כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך, ופירש"י שם משום דעני חשוב כמות, אבל בענין מחלוקת גם העני קופץ בראש אעפ"י שבשאר דברים הוא נמנע ונעדר מדכאון נפשו, וכן העשיר אינו בוש להתחבר עם העניים ועם השפלים ומושיבים אפי' בראש כאילו כונתו להציל העניים מלית תרומות ומעשרות וצדקה שלא ינצלו אותם וכדומה, כמ"ש קרח להסית את הקהל כדאיתא במדרש, ואז יש לו צורך בעניים שיהיו עזי פנים לצעוק ע"ז, ואפי' שעדיין לא קבלו כלום רק הבטחה מהעשיר להיטיב מצבם אם יעמדו לצדו מ"מ כבר הם עזי פנים כאלו היו עשירים וכמ"ש בספרים בפ' הכתוב במשלי ל' פן אשבע וכחשתי שאפי' על פן אשבע שהוא ספק כבר שוכח את ה' כאלו הוא כבר עשיר ויענה עזות. (תפוחי חיים)

ולא יהיה בקרח ובעדתו כאשר דבר ה' ביד משה לו. התכת הכתוב קשה להולמו, וגם צריך לבאר מ"ש בראש הפרשה לכן אתה וכל עדתך הנועדים על ה' שאין לו חיבור עם הקודם, והנ"ל דהנה בנוהג שבעולם יש סרובים רבים שאינם רוצים לקיים הדין תורה ולפעמים הולכים מחמת

וכמו כן היה כאן במחלוקת של קרח שאמרו כל העדה כולם קדושים רק שמשא אמר ועשה מלבו, ולכן אמר לו משה אתה טועה בדבר כי רב לכם בני לוי כלומר יש לכם רב גדלות וגסות רוח, וע"כ תדעו שעיקר תלונותיכם על ה' שע"כ אמרו כל המתהיר כאלו דוחק רגלי השכינה, וכן היה אח"כ שהראה הקב"ה שהיה הדבר נוגע להשי"ת, וזה"ש ולא יהיה כקרח שלא יערב אדם לנפשו לעשות טצדק לעצמו כקרח שתלה תלונתו במשה, רק כאשר דבר ה' ביד משה שהמחלוקת שהיה על משה לו, היה נוגע לו להקב"ה, וכמו כן כל החולק על הב"ד ועל הד"ת כחולק על השכינה. (מראה יחזקאל)

העניי האנשים ההם נתקור לא נעלה. **ותפתח הארץ את פיה וכו' ואת כל הרבוש.** במדרש [מדר"פ פ"ח י"ג] רבותינו אמרו אפילו היו כלים ביד הכובש היו מתגלגלין ובאין ונבלעין עמהן. מה צורך היה להם לתת עתה את כליהם לכובס, ועוד הלא היו עננים מזהצין אותן כדאיתא במדרש [דב"ר פ"ז י"א] לא בלו שלמותיכם מעליכם וכו' ולא היו צריכין תכבוסות אלא הענן היה שף בהן ומלבוש. וי"ל כי נתנו לכבס בגדיהם שהיו עליהם כדי להסיר מהם טינוף אבק לה"ר וחוצפה שדברו בהם, כדי שלא יגפפו, אבל זה כבר לא הועיל להם.

ועשו אותם רקעי פחים צפוי למזבח וכו' ויהיו לאות לבני ישראל. ואח"כ חזר על זה בשני לשון זכרון לבני ישראל למען אשר לא יקרב איש זר וכו' להקטיר קטורת. למה שינה פעם א' לאות לבני ישראל ופעם ב' זכרון לבני ישראל. י"ל עפ"י מ"ש הרמב"ן בהשגות לספר המצות השרש השמיני שיש כאן ב' דברים א' שלא יחלוק אדם על הכהונה כקרח, וב' שלא יקרב זר להקטיר קטורת, והנה הפסוק הראשון שאמרו ויהיו לאות לבני ישראל הוא לאות וסימן שלא יחלקו על הכהונה כפירש"י, והפסוק הב' זכרון לבני ישראל הוא זכרון הלכה למעשה שלא יקרב איש זר להקטיר קטורת.

ואבלה אותם כרנע. מה צורך החפזון לכלותם במהירות כרנע, וכן כתיב [שמות לג ה] רגע אחד אעלה בקרבן וכליתין, וכי"ב אומרים בברכת המינים וכל המינים כרנע יאבדו. וי"ל כי אמרו חז"ל [ברכות ז'] זמנו של הקב"ה רגע שנאמר כי רגע באפו, וחסד הוא מאתו ית' שלא יארך הזעם יותר מרגע כמ"ש [ישעיה נד] בשצף קצף הסתרתי פני רגע ממך ובחסד עולם רחמתיך אמר אלקי ה'.

ויקם משה וילך אל דתן ואבירים וגו'. פירש"י כסבור שישאלו לו פנים ולא עשו. צ"ב מאי סלקא דעתא שישאלו לו פנים אחר שראה גודל התנגדותם אליו, ועוד מדוע מחל על כבודו כבוד מלך. וי"ל הכונה דהנה ידוע ומבואר במקומות הרבה בספ"ה ק סגולת ראיית פני הצדיק, כמ"ש בנועם אלימלך פרשת פקודי ד"ה וזהו עשה לך שרף וכו' כל הנשון רוצה לומר כל מי שיש לו נשיכה דהיינו שחסר לו איזה דבר הן רפואה והן מזוני חיי בני וראה אותו וחי יתיך בראיה כל דהוא בעלמא ימשיך לו הצדיק הכל וכו' עי"ש. ובספר מאור ושמש סוף פ' מקץ כתב עה"פ וישא משאת מאת פניו וגו', דהנה ידוע וכו' על ידי ראיית פניו של הצדיק מביא קדושה גדולה אל האדם כדאיתא בגמרא [עירובין ג:] האי דמחדנדא מחבראי דחזינא לרבי מאיר מאחוריה ואילו חזיתיה

מנהגי שבת קודש [ח"ג]

קטז. מיד אחר תפילת מנחה של שב"ק מיהר רבינו האור מלא ונכנס לחדרו להסב לסעודה שלישית יחד עם בני המשפחה וכמה ממקורביו (רבינו הקפיד שגם הנשים יאכלו סעודה שלישית), ונטל ידיו לסעודה.

קיז. הגבאי נטל ה"ב חלות וחילק אותם להקהל ולאורחים, ואחר אכילת כזית מפרוסת המוציא אכל דגים, וחילק לשאר המסובין, ומזג את הכוס ואמר ויאמר משה אכלוהו היום וכו' ושתה רוב כוס, ומשיירי הכוס חילק גם לבנו וחתנו ולחלק מהמסובים. אחר כך נכנס רבינו לבית המדרש (והקפיד שלא שיהיה שם חושך גמור ואם נכנס אור מבחוץ דרך הפתח צוה לסגור הפתח), ואכל עוד מן החלה שבצע בחדרו וכן מהדגים, וחילק לכל הקהל (והקפיד ועורר שלא להושיט ידו השמאלית לקבלת הדגים).

קיח. אחר כך התחיל באמירת אתקינו סעודתא והקהל אחריו, ומבני היכלא והלאה אמר כל שתי פסקאות והקהל אחריו, מזמור לדוד ה' רועי וגו' שלש פעמים. פעם אחת באמירה, כשרבינו אומר עד ינהלני והקהל אמרו אחריו, אחר כך אמר נפשי ישוב וגו' עד ינחמוני והקהל אחריו, אחר כך אמר תערוך לפני וגו' עד כוסי רוי, אחר כך אמר עד סוף המזמור והקהל אחריו. ושתי פעמים זימור בניגון מהיר (ולפעמים זימור בפעם השניה בניגון הידוע של הרה"ק המגיד ממועזריטש זיע"א), וגם בשתי הפעמים שחזר על המזמור הפסיק בהתיבות הנ"ל והקהל אמרו אחריו.

קיט. אחר כך אמר הללויה אודה וגו' והללויה-ה אשרי איש וגו', שיר המעלות אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו וגו', שיר המעלות לדוד הנה מה טוב וגו', פסקא פסקא והקהל אחריו וסיים שלום על ישראל ואמר בלחש עוד שתי פעמים שלום על ישראל, וכן בשיר המעלות לדוד הנה מה טוב וגו' אמר בלחש עוד שתי פעמים חיים עד העולם.

קכ. אחר כך זימור בעצמו יצוה צור חסדו וכו' כל חרוז בפני עצמו והקהל אמרו אחריו. ומשנשא לאשה את הרבנית בת הרה"ק ר' שלום אליעזר מראצפערט זיע"א זימור להקטע האחרון שהשלום שלו ניגון מיוחד ומהיר, אבל בשנים קדמוניות זימור ניגון אחד לכל הזמר.

קכא. היה אומר הנוסח והשיב לא נאמר וכו', שהשלום שלו (ולא אמר מלך שהשלום שלו) ישים עלינו ועל כל עמו בית ישראל ברכה ורחמים חיים טובים ושלום וכו' ויזכני לראות בנים ובני בנים וכו' ולא היה אומר ה' מלך קודם שהשלום שלו אלא כשהיה במקום שנהגו לאמרו.

המסמכים הדרושים לכך ע"י עורך דין והחליפו את הדירות, אבל העורך דין שגה בכך שלא הודיע לבעל הבית של הדירה השניה אודות ההחלפה, ההוא הגיש תביעה כנגד משפחת שאהנפעלד ודרש מהם לצאת מן הדירה, הדבר הובא בפני שופט ונפסק שעליו לעזוב את הדירה, ואם לא יתפנה עד תאריך מוגבל יפנו אותו בעל כרחו וחפציו יושלכו ברחוב העיר. ברם בימי המלחמה היה מחסור בדירות ולא היה להם היכן ללכת, הגיש איפוא אביו ערעור לשופט עליון ממנו אך נדחה, שוב הגיש ערעור לבית משפט העליון, ומועד הדיון אמור היה להיות בשושן פורים ותהי המבוכה גדולה בביתו.

ביום ז' אדר נהג רבינו האור מלא אחת לשנתיים לבא לעיר קאלוב להשתטח על ציון הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאלוב, גם ר' ישראל שלמה נסע שמה ונכנס אל רבינו ושטח לפניו את כל המאורע, רבינו השיבו בשחוק קל, אל תדאג אתה תשאר בדירה, הוא חזר שנית על בקשתו באמרו אבל אם ח"ו אם לא אזכה בדינם אז אהיה מושלך בשוק, ורבינו באחת אתה תשאר בדירה. באותו יום עצמו טרם נסע לביתו הזכיר עוד הפעם לרבינו את מבוקשו, תשובת רבינו היתה אל תפחד תשאר בהדירה, ר' ישראל התפלא שרבינו נמנע מלהבטיח שהוא יצא זכאי בדיון, רק בכל פעם אמר שישאר בדירה. פורים היה ביום ה' בשבוע, למחרת בשושן פורים ערב שבת היה המשפט, ונגמר דינו לפנות את הדירה עד יום ב' הבא.

הגוי הזה בעל הבית, היה עשיר מופלג וניהל בית מסחר גדול לברזל, והנה למחרת המשפט בעצם יום שבת קודש אחר הצהריים באו שוטרי העיר ואסרו את הגוי בשלשלאות של ברזל ונתון אותו בבית המשמר להובילו לעיר הבירה פעסט להעמידו למשפט לפני שופט צבאי בעון רכישת ברזל בלי רשיון, בימי המלחמה היה זה עון חמור כי ברזל היה נחשב חומר צבאי שנצרך לשימוש הצבא. ביום א' באתה הגויה אשת בעל הבית בבכיה רבה אל ר' ישראל שלמה ובפיה בקשה שיישאר בדירה כרצונו, כי כל העיר הומה על מה שעלה בגורל בעלה מפני שרצה להרע להם, ואינה רוצה להוסיף עוד פשע על פשעו להשליך חוצה משפחה עם ה' ילדים, ובזה הבין דברי רבינו ז"ל שלא יצאה מפיו הבטחה שיצא זכאי בדיון אלא שישאר בדירה.

ספר מוה"ר שלום אלי' פעלבערבוים ז"ל: פעם אחת בהיותי בחדר רבינו האור מלא אירע שנכנס לפניו ש"ב מו"ה ישראל יעקב קרויס נ"י (בן ר' אהרן קרויס ש"ב מדבראן), הוציא מחיקו פתקא עם פדיון ונתן בידי רבינו, אולם מיד הבחין בטעותו כי החליף ונתן לרבינו פתק חלק וריק שהיה בכיסו במקום הפתקא שכתב, החל לחפש את הפתקא בכיסו כדי להחליפה, אך רבינו אמר לו שאין צורך בדבר וגם כך טוב וקרא מן הדף הריק הכל כפי שהיה כתוב בפתקא האמיתי. אך בזה עוד לא תם הפלא, כאשר הוציא את הפתקא והפדיון מכיסו נפל מכיסו מטבע של עשרים פרוטות (העלער), שאל אותו רבינו אם גם מטבע זו שייכת לפדיון, ר' ישראל יעקב השתאה והחריש כי לא הבין פשר השאלה, ואז אמר לו רבינו, דע לך, שאם עלה המטבע בידך יחד עם הפדיון אזי הוא שלי ולא תוכל לקבלו חזרה אלא אם כן תקח את כל הפדיון, ואם אינך רוצה לקבל הפדיון חזרה עליך להחזיר לי גם את המטבע כי היא שייכת לי... והוא פלא.

סיפר מוה"ר ר' מנחם מענדיל פולאצק ז"ל מישוב באראבאש סמוך לקאסאן: פעם היה נוכח בתוך חדר רבינו האור מלא בעת שבא לפניו איש זקן א' והתלונן על נדודי שינה שאינו יכול לישון יותר משעתיים שלש בלילה ואח"כ מתעורר בלי אפשרות להרדם שוב, שאל אותו רבינו א"כ מה הנך עושה כאשר אינך יכול לישון, השיב האיש כי הוא שוכב ער במיטה וממתין לאור היום ואז הוא קם מן המיטה, כשמוע רבינו את תשובתו זאת, אחז אותו זעזוע ופנה ונתן יריקה של גועל והפסיד פ"ע האיך יכולים להשאר שוכב ער במיטה ולא לקום לעבודת הבורא, ר' מענדיל הנ"ל שנכח בחדר מספר כי המחזה הזה נחקק עמוק בלבו, ומאז אינו מסוגל לשכב ער במיטה, וכשמתעורר באיזה שעה שתהיה הוא נאלץ לקום בגלל הרושם שהשאירו עליו דברי רבינו.

סיפר הרה"ג מוה"ר יוסף חיים שענהנפעלד זצ"ל: אביו מוה"ר ר' ישראל שלמה ז"ל נכד רבינו הבני שלשים ומשפחתו דרו בנירדהאזא בשכירות, לימים החליף אביו את הדירה בדירה שכורה אחרת, החוק היה שהחלפת דירות זקוקה לרשיון מן העיריה, ואכן כך נעשה, בעל הדירה הגיש את

ברכת מזל טוב

לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל הולדת הנינה בת נכדו הרב יצחק אייזיק שפירא שליט"א
מונסי ניו יארק

בן חרב"נ הרב מו"ה אברהם יהושע העשיל שפירא שליט"א

יה"ר שיזכו אביה ואמה לגדל לתורה וחופה ולמעש"ט וירוו ממנה רוב נחת דקדושה אבי"ר